

www.ey2013-alliance.eu

European Year of Citizens 2013 Alliance

MANIFEST

AKTYWNA OBYWATELSKOŚĆ POLEGA NA REALIZOWANIU WSPÓLNYCH EUROPEJSKICH CELÓW I WARTOŚCI ZAPISANYCH W TRAKTATACH

Komisja Europejska zaproponowała wyznaczenie roku 2013, Europejskim rokiem Obywateli w celu uczczenia 20 rocznicy ustanowienia europejskiego obywatelstwa zapisanego w Traktacie z Maastricht.

Największe europejskie organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz sieci połączyły swoje siły tworząc sojusz ER 2013, w celu propagowania europejskiego obywatelstwa i jego centralnego miejsca w politykach UE. Polegając na doświadczeniu i kompetencjach swoich członków, którzy stale zabiegają o włączanie kwestii obywatelstwa, jako stałego i nieodzownego wymiaru Europejskich polityk publicznych, procesów podejmowania decyzji, wdrażania i ewaluacji, Sojusz ER 2013 będzie promował inicjatywy mające na celu budowę Unii Europejskiej przyjaznej obywatelom, która nie będzie się dała zredukować do ekonomicznych zadań i która wspierać będzie różnorodne wyrazy aktywności obywatelskiej.

Chcemy uczestniczyć w procesie budowy Europejskiego obywatelstwa, które poza prawami indywidualnych obywateli, obejmuje poczucie przynależności do wspólnej europejskiej przyszłości.

AKTYWNE OBYWATELSTWO W RAMACH EUROPEJSKICH STRUKTUR DEMOKRATYCZNYCH

Aktywne obywatelstwo jest w Unii Europejskiej interpretowane na różne sposoby. Rok 2011 został ogłoszony Europejskim Rokiem Aktywnego Obywatelstwa w Działalności Wolontarystycznej, mimo że lepiej znany był jako Europejski Rok Wolontariatu. Aktywność wolontarystyczna jest wyrazem aktywnej działalności obywatelskiej, ale może być realizowana bez odwoływania się do zaangażowania w sprawy publiczne, lokalnej wspólnoty czy szerzej – społeczeństwa.

Dla nas aktywne obywatelstwo oznacza przede wszystkim aktywne zaangażowanie obywateli takie jak udział w życiu wspólnot, do których należą, a w szczególności w demokracji rozumianej jako udział w procesach podejmowania decyzji. Aktywne obywatelstwo to więcej niż darowizny na charytatywne działania, głosowanie w wyborach i wolontariat. Definicja partycypacji obywatelskiej, która skupia się

na udziale w polityce albo wąsko rozumianym wolontariacie, nie opisuje różnorodności inicjatyw i ludzkiego zaangażowania w Europie. Aby oddać pełne znaczenie i zakres aktywnego obywatelstwa oraz aby pomóc zmniejszyć dystans dzielący instytucje Unii Europejskiej i obywateli, konieczne jest wzięcie pod uwagę nowych perspektyw, jakie otwiera Art. 11 Traktatu o Unii Europejskiej dla partycypacji obywatelskiej w demokratycznym życiu Unii Europejskiej.

Aktywne obywatelstwo to dla nas:

- demokratyczne obywatelstwo oparte na legalnym statusie i zawierające wszystkie aspekty życia w demokratycznym społeczeństwie, odwołujące się do szerokiego spektrum spraw, wśród których znajdują się: edukacja, kultura, zrównoważony rozwój, brak dyskryminacji, włączanie mniejszości etnicznych, partycypacja w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami, równość płci oraz równy udział kobiet i mężczyzn w procesie podejmowania decyzji i wiele innych; **Proces długotrwały**
- demokratyczne obywatelstwo, które gwarantuje, że obywatele mają prawo głosu w kształtowaniu polityk unijnych i procesie decyzyjnym poprzez wybór swoich reprezentantów do Parlamentu Europejskiego. Kwestia ta jest pilniejsza w perspektywie zbliżających się wyborów w 2014 oraz w kontekście pogłębiającej się przepaści pomiędzy UE a obywatelami, co uwidoczniło się w niskiej frekwencji w ostatnich wyborach i badaniach wielokrotnie wskazujących na brak świadomości europejskiego obywatelstwa i tożsamości; **Udział w wyborach**
- demokratyczne obywatelstwo, którego podstawą są europejskie instytucje cieszące się publicznym zaufaniem i potrafiące zabezpieczyć aktywny udział obywateli i zorganizowanych aktorów społeczeństwa obywatelskiego w procesie podejmowania decyzji na każdym poziomie – od lokalnego i krajowego aż do europejskiego. Praktyczne i stabilne podstawy dla obywatelstwa opartego na aktywnym uczestnictwie zapewniłaby obok Traktatu Lizbońskiego i Europejskiej Inicjatywy Obywatelskiej międzyinstytucjonalna umowa ustanawiająca strukturalne ramy europejskiego dialogu obywatelskiego; **Dialog społeczny**
- demokratyczne obywatelstwo, które z konieczności musi działać także na poziomie Państw Członkowskich, tak by struktury dla obywatelskiego zaangażowania były dostępne i stały się udziałem wszystkich obywateli. Korzystając z pełni praw i biorąc na siebie wynikające z nich obowiązki, obywatele UE podobnie jak mieszkańcy krajów wstępujących, kandydujących i innych, powinni być w pełni zaangażowani w aktywności Europejskiego Roku Obywateli 2013, co powinno sprzyjać ich udziałowi w rządzeniu na poziomie lokalnym, poprzez wspieranie współpracy także z lokalnymi władzami, jako jednymi z najważniejszych interesariuszy ER 2013; **Udział w lokalnych wyborach**
- demokratyczne obywatelstwo, które gwarantuje, że wszyscy obywatele mogą uczestniczyć w życiu społecznym i w kształtowaniu polityk publicznych, włączając najbardziej nieuprzywilejowane grupy, które zbyt często są oddalone od procesu budowania Wspólnoty Europejskiej. Nie można korzystać z pełni praw publicznych i politycznych płynących z obywatelstwa w oderwaniu od praw ekonomicznych i społecznych. Dlatego Wspólnota Europejska nie powinna lekceważyć udziału obywateli najmniej uprzywilejowanych. **Obywatelstwo społeczne**

W celu zaangażowania obywateli w kształtowanie polityk publicznych muszą być wprowadzane efektywne mechanizmy umożliwiające pełną i obiektywną informację oraz edukację obywatelską. Zdolność lokalnych grup i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego do angażowania zarówno obywateli jak i instytucji publicznych także powinna być poszerzona. Budowanie potencjału podobnie jak bezpośrednie podejście Inicjatywy Obywatelskiej będzie bardzo ważnym filarem wzmocnienia obywatelstwa i promocji większego zaangażowania w europejski projekt. Internet i rozwój sieci społecznościowych stały się nowym narzędziem, dzięki któremu gromadzą się i współdziałają ponad granicami zwłaszcza ludzie młodzi.

Takie podejście spotyka się z oczekiwaniami członków Sojuszu na rzecz ER Obywateli 2013, którzy reprezentują największych przedstawicieli zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, walczących o interesy obywateli i wyrażających ich opinie w zakresie różnorodnych obszarów europejskich polityk publicznych.

CO OZNACZA EUROPEJSKIE OBYWATELSTWO DWADZIEŚCIA LAT PO JEGO USTANOWIENIU?

Ten status prawny gwarantuje wolność przemieszczania się oraz niektóre polityczne prawa, które, wraz z pogłębiającym się wspólnym rynkiem towarów i usług, uznaje się za istotny czynnik tworzenia poczucia przynależności do wspólnoty ludzkiej. Europa jest częścią codzienności swoich obywateli, ale prawa i korzyści wynikające z tego „obywatelstwa wspólnego rynku” ograniczają się obecnie do wolności przemieszczania się. Jednakże urzeczywistniają się one jedynie „za granicą”. Co zatem z tymi, którzy nie podróżują, studiują albo pracują za granicą i dla których europejskie obywatelstwo może być jedynie abstrakcyjnym i nic niemówiącym konceptem? Co z tymi, którzy pracują, płacą podatki, angażują się w życie społecznie i wspólnotowe, ale nie posiadają paszportu Kraju Członkowskiego UE? Te bardzo trudne i wymagające pytania obrazują fakt, że koncept europejskiego obywatelstwa składa się z dwustronnej relacji pomiędzy wspólnotą i jej członkami.

Traktat Lizboński wprowadza szersze ramy dla rozwoju europejskiego obywatelstwa zakorzenionego we „wspólnocie wartości”, wzmocnia też społeczny i polityczny wymiar poprzez nadanie Karcie Praw Podstawowych tego samego statusu jak Europejskie Traktaty oraz poprzez tworzenie warunków dla obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego do pełnego zaangażowania w europejskie procesy. Europejski Rok Obywateli 2013 powinien odzwierciedlać to bogate podejście, a prawa zapisane w Karcie Praw Podstawowych UE muszą być efektywnie wprowadzone wraz z odpowiednimi mechanizmami kontroli. Mając to wszystko na uwadze, europejskie obywatelstwo powinno opierać się na zasadzie zamieszkania i w imię uniwersalnych praw wszyscy mieszkańcy Europejskiej Wspólnoty powinni się cieszyć równym traktowaniem i tymi samymi prawami do uczestniczenia w życiu publicznym jako obywatele UE.

AKTYWNE OBYWATELSTWO: KROK NAPRZÓD

Demokracja uczestnicząca wychodzi na przeciw obecnym potrzebom demokratycznego rządzenia w całej Unii poprzez wspieranie i wzmocnianie demokracji przedstawicielskiej. Włączanie zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w kształtowanie polityk publicznych UE i proces stanowienia prawa wzmocnia demokratyczną legitymację publicznych instytucji, ich pracę i działalność. Jakość dialogu obywatelskiego – włączając dialog społeczny, który jest jego istotnym elementem – jest wskaźnikiem stanu zdrowia naszych demokracji.

Artykuł 11. Traktatu Lizbońskiego ma dla kwestii tu przedstawionych kluczowe znaczenie, ponieważ wprowadza instytucjonalne zobowiązanie prowadzenia „otwartego, przejrzystego i regularnego dialogu” pomiędzy europejskimi ciałami zarządczymi i społeczeństwem obywatelskim i może przyczynić się do zakończenia „demokratycznego deficytu” głoszonych przez krytyków poprzez wprowadzenie aktywnego europejskiego obywatelstwa. Pomimo tych postępów, wiele pozostaje do zrobienia, aby przekształcić te zobowiązania w konkretne i stabilne praktyczne działania.

Mimo, że Traktat Lizboński zapewnia „obywatelom i stowarzyszeniom przedstawicielskim” „szansę na publiczne prezentowanie swoich opinii i wymianę poglądów” nie jest to jeszcze w pełni wykorzystane i wprowadzone w życie.

Mocno wierzymy, że nasz Sojusz jest właściwym narzędziem to tego, aby ER 2013 rzeczywiście wspierał aktywne, uczestniczące obywatelstwo wyrażające się w demokracji przedstawicielskiej, torując drogę do zregenerowania europejskiego projektu w obliczu globalnego kryzysu i potrzebnym krokiem przed zbliżającymi się wyborami w 2014 roku do Parlamentu Europejskiego.

Będzie to środkiem dla obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego do widocznego udziału w Europejskiej debacie i przedstawienia swoich opinii, a dla instytucji europejskich szansą na znalezienie odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu uwagi obywateli są wysłuchiwane i brane pod uwagę. W tym zakresie chcemy działać na rzecz rozwoju aktywności, które podniosą oczekiwania obywateli wobec demokracji uczestniczącej i sprawią, że poczują się oni uwzględnieni poprzez wprowadzenie w życie celów Art. 11.

Manifest ten stanowi naszą odpowiedź na obecne rozczarowanie europejskimi instytucjami jak i trwający kryzys ekonomiczny, dlatego niniejszym wzywamy politycznych przywódców Zjednoczonej Europy do podjęcia działań w jego duchu.